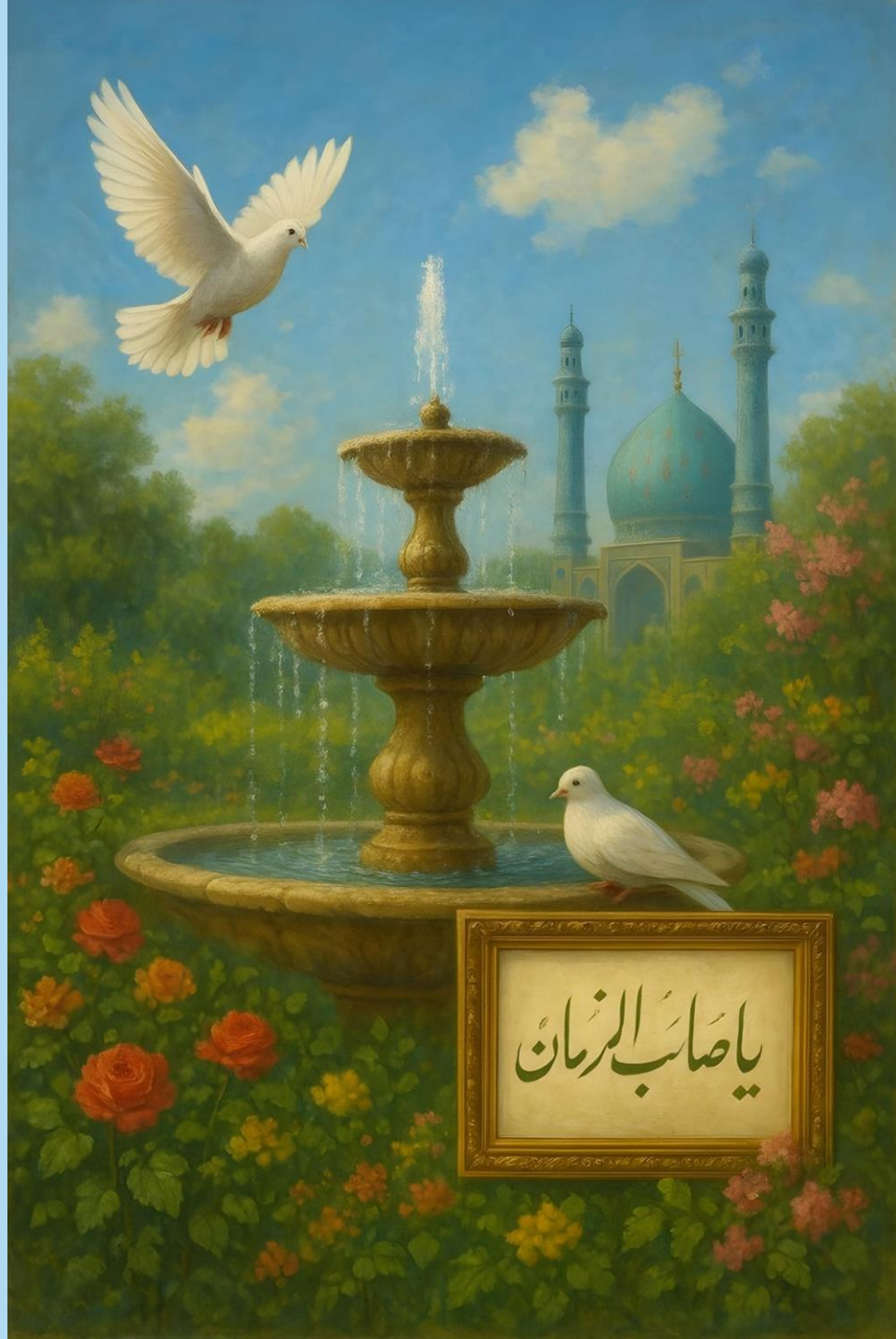

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

این درسنامه در 6 جلسه توسط جناب آقای
سعادت‌ی به موضوع مسجد حرکت آفرین در
گام دوم انقلاب اسلامی پرداخته است .

۱. جایگاه مساجد در اسلام

اگر تاریخ اسلام را مرور کنیم، می‌بینیم که هر کجا اسلام قصد ورود و صدور انقلاب اسلامی داشته است، یک مسجد ساخته شده است. علت این امر آن است که مسجد، هم بیت‌الله است، یعنی خانه خدا، و هم بیت‌المتقین، یعنی خانه متقین. این همزمانی دنیای مادی و آخرت در مرکزیت مسجد اتفاق می‌افتد.

مسجد، برخلاف مکاتب بشری که عمدتاً به دنیا و آبادانی مادی توجه دارند، آمیختگی دنیا و آخرت را به جامعه عرضه می‌کند. نگاه افراطی که تنها مادیات و آبادانی دنیا را دنبال می‌کند و نگاه انحرافی که تنها به آخرت می‌پردازد، هر دو توسط مسجد تراز انقلاب اسلامی رد می‌شوند.

به تعبیر دقیق مقام معظم رهبری، تفاوت مسجد تراز انقلاب اسلامی با سایر نگاه‌ها این است که ما هم به دنیا و هم به آخرت توجه داریم؛ آماده‌ایم که زندگی دنیوی و تمدن نوین انسانی را بسازیم و همزمان آخرت را آباد کنیم تا زندگی ابدی پیش رو داشته باشیم. این دو جنبه را می‌توان در قالب مسجد طراحی و تحقق بخشید.

شبکه اطلاع رسانی انقلاب اسلامی
harkat.net

۲. کارکردهای اصلی مسجد در جامعه اسلامی

۲.۱. مرکز توسعه اندیشه و گفتمان

از زمان پیامبر صلی الله علیه و آله تا امروز، کارکرد اصلی مسجد مرکز انتشار اندیشه، توسعه فکر، گسترش گفتمان، کانون موعظه، اخلاق و معارف دین و اجتماع بوده است.

- هرگاه جامعه دچار مشکل یا گره ذهنی می‌شد، مسجد جهاد تبیین انجام می‌داد، روشنگری می‌کرد و آگاهی‌بخشی ایجاد می‌کرد.
- در شرایط اختلاف و تفرقه میان مسلمانان، مسجد وحدت‌بخش عمل کرده است.
- در تاریخ، شاهد بوده‌ایم که دشمنان و مشرکین گاهی تلاش کردند مساجد را محلی برای ایجاد اختلاف و نفوذ منفی کنند، ولی اسلام ناب به دنبال مسجد وحدت‌آفرین است.

مسجد در زمان بحران‌های اجتماعی و فرهنگی امیدآفرینی می‌کند و جریان‌ساز است. نمونه‌های تاریخی این نقش در مشروطه و انقلاب اسلامی قابل مشاهده است.

- مثال تاریخی: مسجد زلال و برخی مساجد دیگر که توسط دشمنان تلاش شد بین مسلمانان تفرقه ایجاد کنند.
- نمونه انقلاب اسلامی: اولین سخنرانی حضرت امام در مسجد سلماسی قم با محوریت کمک به اسلام و مومنین بود.

۲.۲. مرکز فعالیت‌های فرهنگی، عبادی، سیاسی و اجتماعی

کارکرد دوم مسجد، فعالیت‌های عملی و اجتماعی است:

- مسجد، پایگاه فعالیت‌های اجتماعی و مرکز جهاد عملی و مشارکت مردم در نقش‌آفرینی اجتماعی است.
- هدف آن این است که مردم، به ویژه مومنین و متقین، در جامعه نقش و هویت پیدا کنند.

نمونه‌های تاریخی:

- در دوران انقلاب اسلامی، هسته‌های سخت انقلاب مانند ذی‌الحدید، شت‌الخمیس و کمیته‌های انقلاب اسلامی در مساجد شکل گرفتند.
- جوانان متعهد، علمای پیشران و فعالان فرهنگی، در مساجد پرورش یافتند و مهارت، انگیزه و اراده لازم برای پیشبرد انقلاب را کسب کردند.

آمار و نکته مهم: بیش از ۹۰ درصد شهدای انقلاب اسلامی از مساجد اعزام شدند و تربیت آن‌ها در مسجد انجام شده بود.

۳. نقش مساجد در گام دوم انقلاب اسلامی

امروز، در گام دوم انقلاب، باید بررسی کنیم:

1. مساجد تا چه حد توانسته‌اند کارکرد اندیشه‌ورزی و روشنگری را ادامه دهند؟
 2. مساجد تا چه حد در حرکت‌آفرینی و نقش‌آفرینی اجتماعی موفق بوده‌اند؟
- هدف، رسیدن به اکثریت مساجد در تراز گام دوم انقلاب اسلامی است تا شاهد استمرار جریان انقلاب و تربیت نسل‌های متعهد باشیم.

جمع‌بندی

- مسجد، مرکز آمیختگی دنیا و آخرت است.
- مسجد دارای دو کارکرد اصلی است:
 1. مرکز اندیشه و گفتمان (روشن‌گری، وحدت‌بخشی، ترویج ایمان و اخلاق).
 2. مرکز فعالیت‌های اجتماعی، عبادی و سیاسی (نقش‌آفرینی، هویت‌بخشی، جریان‌سازی).
- تاریخ اسلام و انقلاب اسلامی نشان داده است که مسجد، نقطه کانونی تحولات اجتماعی و فرهنگی بوده است.
- در گام دوم انقلاب، هدف ما تقویت این دو کارکرد در مساجد امروز است تا مساجد به تراز انقلاب اسلامی برسند.

۱. وضعیت مساجد در حوزه اندیشه

۱/۱. چالش‌ها و ضعف‌ها

با نگاه آسیب‌شناسانه، مشاهده می‌کنیم که در اکثر مساجد امروز یک نقشه کلان اندیشه انقلاب اسلامی وجود ندارد.

- برنامه‌ریزی و طراحی اندیشه‌ای ضعیف است.
- بیشتر منبرها، جلسات موعظه و سخنرانی‌ها به بعد فردی دین می‌پردازند و کمتر به ابعاد اجتماعی و حکمرانی دین توجه می‌کنند.
- بسیاری از مساجد هنوز در دوران قبل از انقلاب اسلامی یا دهه اول انقلاب باقی مانده‌اند و به جای فعالیت در عرصه حکمرانی اسلامی، فقط به شناخت فرضی دین پرداخته‌اند.

۱/۲. انتظارات امروز جامعه از مسجد

امروزه مردم از مسجد انتظار دارند:

- نسخه‌ای برای اداره جامعه ارائه شود.
- مدیریت محله و نیازهای روز مردم در مسجد صورت گیرد.
- مسجد پناهگاه، محل رجوع و امیدآفرین باشد.

۱/۳. ضرورت تحول اندیشه‌ای

برای تحقق این انتظارات، نیازمند تحول اساسی در زاویه دید ائمه جماعات و متولیان مساجد هستیم:

- بعد اندیشه اجتماعی و حکمرانی اسلامی باید به شکل جدی در مساجد مطرح شود.
- نسخه‌های فکری بزرگان همچون شهید مطهری، علامه مصباح، امامین انقلاب، حضرت آقا و حضرت امام باید بررسی و در مساجد مطرح گردد.
- حلقه‌های هم‌اندیشی، کتاب‌خوانی و مباحثه فکری باید جایگاه واقعی در مساجد داشته باشند.
- مساجد باید محلی باشند که اصحاب فکر و اندیشه بتوانند در آن به روشنگری، جهاد تبیین و توسعه بصیرت بپردازند.

۲. کارکرد اجتماعی و حرکت‌آفرینی مساجد

۲/۱. مرکز فعالیت‌های اجتماعی و دینی

مسجد، علاوه بر کارکرد فکری، باید:

- مرکز مدیریت محله و فعالیت‌های اجتماعی باشد.
- نقش جریان‌سازی و حرکت‌آفرینی در جامعه را ایفا کند، نه اینکه صرفاً یک نهاد دینی باشد.

۲/۲. نمونه‌ها و نقش تاریخی

- در دوران انقلاب اسلامی، هسته‌های سخت انقلاب، جوانان متعهد و فعالان فرهنگی، در مساجد تربیت شدند.
- تربیت این افراد در مساجد باعث شد که نقش‌آفرینان خط مقدم انقلاب اسلامی شکل بگیرند.
- امروز نیز باید نسل جوان، دهه هشتادی‌ها و نودی‌ها، با مساجد ارتباط پیدا کنند و در مسیر تربیت الهی و اجتماعی قرار گیرند.

۲/۳. اهمیت فعالیت‌های اجتماعی امروز

- مساجد باید در امورات فرهنگی، دینی، اقتصادی و امنیتی محله نقش داشته باشند.
- به‌ویژه در حوزه اقتصاد، مساجد می‌توانند نقش نظارتی و سامان‌دهنده داشته باشند، از جمله در کنترل قیمت‌ها و جلوگیری از احتکار.
- در مسائل امنیت اجتماعی و محله، مساجد باید پایگاه تامین امنیت و آرامش باشند.

۲/۴. جنگ شناختی و باورها

امام خمینی (ره) تأکید داشتند که جنگ اصلی امروز، جنگ باورها و اندیشه‌هاست. بنابراین، مساجد باید در ساخت باور و اندیشه جامعه اسلامی فعال باشند و این کارکرد خود را به درستی ایفا کنند.

۳. جمع‌بندی و راهبردها

- مساجد باید مرکز اندیشه و جریان‌سازی اجتماعی باشند و این دو کارکرد در کنار هم تحقق یابند.
- در حوزه اندیشه:
 - ترویج فکر ناب و جهاد تبیین
 - تجهیز مردم به سلاح معرفت، بصیرت و دانش روز
- در حوزه اجتماعی:
 - مرکز فعالیت‌های محله و جریان‌سازی
 - تربیت نسل جوان برای نقش‌آفرینی و مشارکت اجتماعی

۳/۱. ضرورت توجه به نسل امروز

- حدود ۴۰ میلیون نوجوان و جوان در کشور داریم.
- ارتباط این نسل با مساجد باید به شکل تعریف‌شده و هدفمند برقرار شود.
- غفلت از این مسئله، باعث پشیمانی تاریخی خواهد شد.

نتیجه‌گیری

- مساجد، مرکز فکری و اجتماعی جامعه اسلامی هستند.
- برای رسیدن به تراز گام دوم انقلاب اسلامی، باید کارکردهای فکری و اجتماعی مساجد تقویت شود.
- ائمه جماعات، متولیان و نهادهای مرتبط باید به این مهم توجه کنند و نسل امروز را با مساجد و فرهنگ انقلاب اسلامی آشتی دهند.

۱. دسته‌بندی نگاه‌ها به مدیریت مساجد

۱/۱. مدیریت بر مسجد

- مدیریت بر مسجد شامل نهادهایی است که متولی بخش‌های مختلف مسجد هستند، از جمله:
 - امور مساجد
 - شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه
 - سازمان تبلیغات
 - اوقاف
 - کانون‌های مساجد
 - نیروی مقاومت بسیج

این نهادها نقش‌آفرین هستند و بر سیاست‌گذاری و ساماندهی مساجد اثر دارند.

- در لایه دوم، برخی نهادها به صورت پشتیبان اجرایی و خدماتی دخیل هستند، مانند:
 - شهرداری
 - سازمان مسکن و شهرسازی
 - اداره آب و برق

۱/۲. چالش‌ها در مدیریت بر مسجد

سؤال اساسی این است که چند درصد از نهادها به این اصل اعتقاد دارند که:

- مسجد باید هویت مستقل داشته باشد و خود تشخیص و تعیین داشته باشد.
- امام جماعت باید رئیس طبیعی مسجد باشد، همانطور که حضرت امام و مقام معظم رهبری تأکید کرده‌اند.

در عمل، بسیاری از نهادها در امور اجرایی و عمران مساجد مداخله می‌کنند.

- تفاوت مهم: ساماندهی و سیاست‌گذاری با تصدی‌گری و ورود به مدیریت اجرایی متفاوت است.

- سازمان اوقاف: ساماندهی موقوفات
- سازمان تبلیغات: سیاست‌گذاری کلان و تبلیغ دین

نتیجه: نیاز به تحول اساسی در نگاه نهادهای متولی مساجد داریم تا مساجد جایگاه واقعی خود را در حکمرانی و مدیریت محله پیدا کنند.

۲. مدیریت در مسجد

۲/۱. تعریف و تفاوت با مدیریت بر مسجد

- مدیریت در مسجد بر عهده امام جماعت است و طبق نظر امامین انقلاب اسلامی، ایشان باید رکن و رئیس طبیعی مسجد باشند.
- مراکز فرهنگی، اجتماعی و هر نهاد فعال در مسجد باید ذیل مدیریت امام جماعت شکل بگیرند.
- هدف: ایجاد انسجام، جریان سازی و نقش آفرینی در محله.

۲/۲. وضعیت فعلی مساجد و امام جماعت‌ها

- تعداد مساجد کشور: ۸۵ هزار مسجد
- مشکل کمبود مساجد:
 - به ازای هر ۵۰۰ نفر باید یک مسجد باشد، اما در شهرهای جدید و بافت‌های تازه شهری، مساجد کم هستند.
 - برخی مساجد روستایی مستهلک و نیازمند بازسازی هستند.
 - مساجد تاریخی نیازمند بازسازی در حوزه میراث فرهنگی هستند.
- وضعیت امام جماعت‌ها:
 - حدود ۴۰ درصد مساجد دارای امام جماعت هستند
 - ۶۰ درصد مساجد بدون امام جماعت، بنابراین راکد، نیمه‌فعال و غیرجریان‌ساز هستند.

۲/۳. چالش‌های مدیریت در مساجد دارای امام جماعت

- در مساجد دارای امام جماعت، باید بررسی شود:
 - چند درصد از مساجد مدیریت واقعی به امام جماعت واگذار شده است
 - چند درصد از امام جماعت‌ها توانایی و پذیرش نقش اصلی خود را به عنوان مدیر مسجد و محله دارند
 - چند درصد از آن‌ها تمام عمر، وقت، فکر و توان خود را صرف مدیریت مسجد و محله کرده‌اند

نتیجه: اگر این وضعیت اصلاح نشود، مساجد نقش واقعی خود را در گام دوم انقلاب ایفا نخواهند کرد.

۳. جمع‌بندی

- برای بازگرداندن مساجد به جایگاه واقعی خود، باید به سه لایه توجه شود:

1. مدیریت بر مسجد: نهادهای متولی، سیاست‌گذاری و ساماندهی
 2. مدیریت در مسجد: امام جماعت به عنوان رکن اصلی و رئیس طبیعی
 3. ایجاد انسجام و جریان‌سازی محلی: تربیت نسل جوان، فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی
- ایجاد قرارگاه مسجد به عنوان نهاد هماهنگ‌کننده میان نهادهای مختلف و متولیان مسجد، قدم مهمی در این مسیر است.

۱. تعریف مدیریت از مساجد

۱/۱. نگاه حداقلی و انفعالی

- نگاه حداقلی: مسجد فقط برای خودش است، فعالیت‌ها محدود به چارچوب داخلی مسجد است و هیچ ورود جدی به مسائل محله ندارد.
- نگاه انفعالی: مسئولان و ائمه جماعات، پایگاه‌ها، بخش‌های بسیج، فرهنگی و هنری، تنها به امور داخلی مسجد مشغولند و به حل مسائل اجتماعی و نیازهای مردم محله توجه ندارند.

۱/۲. نگاه انقلاب اسلامی

- ادعای انقلاب اسلامی: انقلاب برای اداره مساجد و اداره انقلاب از مساجد است.
- مسجد باید محور مدیریت محله باشد و حل مسائل مردم را بر عهده بگیرد، زیرا دولت‌ها و نگاه خطی و شابلونی نمی‌توانند مسائل پیچیده و ترکیبی جامعه امروز را حل کنند.

۲. نقش مسجد در مدیریت محله

۲/۱. ضرورت هسته سخت مسجد

- مسجد و امام جماعت تنها از عهده مدیریت محله برنمی آیند.
- نیاز به هسته سخت مسجد وجود دارد، شامل حدود ۱۰ درصد از مردم محله که:
 - بیش از مومنین متعهدند
 - دلسوز جامعه و دیگران هستند
 - فقط به منافع شخصی خود نمی اندیشند

۲/۲. حوزه های فعالیت هسته سخت مسجد

1. اقتصادی:

- ساماندهی اقتصاد محله
- ارتباط با کاسبان و کارآفرینان
- جریان اقتصادی محله

2. علمی و تربیتی:

- جذب دهه هشتادی‌ها و نودی‌ها، دانش‌آموزان و دانشجویان
- رشد علمی، اخلاقی و اعتقادی نسل جوان
- تعمیق مبانی دینی و بصیرتی

3. اجتماعی:

- ایجاد صندوق‌های قرض‌الحسنه
- تأمین جهیزیه و نیازهای دارویی و مایحتاج اصلی مردم

4. بصیرت و اندیشه:

- جهاد تبیین در محله
- پاسخ به شبهات مردم و نسل جوان
- روشنگری و تقویت باورها

۳. توجه به کودکان و نسل‌های جوان

- فلسفه تربیت و آموزش باید از دوران کودکی آغاز شود.
- فعالیت‌های مسجد باید شامل:
 - حفظ قرآن
 - آموزش نماز به صورت تمرینی و آزمایشی
 - برنامه‌های آموزشی و تربیتی برای کودکان و نوجوانان
- نسل‌های دهه هشتادی و نودی باید مورد توجه ویژه قرار گیرند.

۴. ارتباط مسجد با فرهیختگان و محافل محلی

- قشر فرهیخته محله: اساتید دانشگاه، متفکران و فعالان فرهنگی باید با مساجد مرتبط باشند.
- تشکلهای محلی:
 - تبلیغ و محافل خانگی
 - روضه‌های خانگی
 - محافل قرآنی و هیأت‌های مذهبی
- نقش مسجد: راهبری، هدایت و هماهنگی این تشکلهای در محله‌ها

۵. جمع‌بندی

- مسجد نباید منفعل و محدود به چارچوب داخلی باشد.
- مسجد باید محور مدیریت محله، مرکز حل مسائل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و تربیتی باشد.
- هسته سخت مسجد، شامل افراد متعهد و دلسوز محله، باید در کلیه عرصه‌ها ورود فعال داشته باشد.
- نسل‌های جوان و کودکان باید از دوران ابتدایی با مساجد آشنا و تربیت شوند.
- مسجد باید ارتباط مستمر و راهبری با فرهیختگان و تشکلهای محلی برقرار کند تا به یک مرکز جریان‌ساز و تحول‌آفرین تبدیل شود.

۱. ضرورت تشکیل هسته سخت مسجد

۱/۱. تعریف هسته سخت

- هسته سخت مسجد شامل گروه‌های تخصصی مردمی است که در عرصه‌های مختلف فعال هستند:
 1. فرهنگی
 2. اجتماعی
 3. علمی و سیاسی
 4. آموزشی و تربیتی
 5. اقتصادی

۱/۲. اهمیت هسته سخت

- مسائل محله امروز پیچیده و ترکیبی است و نیاز به تخصص، تمرکز و برنامه‌ریزی دقیق دارد.
- مسجد بدون هسته سخت، نمی‌تواند نقش محوری مدیریت محله را ایفا کند.

۲. شناخت دقیق صحنه محله

۲/۱. ضرورت اطلاعات دقیق

- موفقیت مسجد در مدیریت محله وابسته به شناخت دقیق وضعیت محله است.
- اطلاعات مورد نیاز شامل:
 - تعداد و وضعیت خانوارها (اقتصادی، فرهنگی، تحصیلی)
 - وضعیت دانش‌آموزان و نوجوانان از نظر اعتقادی و بصیرتی
 - میزان مقید بودن به نماز، نماز جماعت و نماز اول وقت

۲/۲. تشکیل گروه‌های اطلاعاتی

- مسجد باید گروه‌های تخصصی برای جمع‌آوری اطلاعات تشکیل دهد.
- این گروه‌ها باید بتوانند تصویر روشنی از محله ارائه کنند:
 - تعداد پزشکان، کارگران، مهندسين و معلمان
 - تعداد مبلغین، هیئت‌ها و جلسات خانگی
 - شناسایی شبهات و مسائل فرهنگی و اجتماعی مردم

۳. ظرفیت‌شناسی محلی

۳/۱. اهمیت شناسایی ظرفیت‌ها

- مسجد موفق، باید ظرفیت‌های مردمی و ویژگی‌های محله را به دقت شناسایی کند.
- نمونه‌ها:
 - محله بازاری: برنامه‌ریزی برای بازاریان و کسبه
 - روستا یا منطقه محروم: برنامه متفاوت با مناطق متوسط یا فرهنگی
 - شهرک فرهنگی: غالباً معلمان مخاطب هستند
 - شهرک نظامیان: مخاطب غالب نظامیان هستند

۳/۲. تاثیر محیط و امام جماعت

- حتی یک امام جماعت موفق در یک محله ممکن است در محله دیگر به دلیل تفاوت شرایط نا موفق باشد.
- انتخاب امام جماعت باید با شناخت ظرفیت‌ها و شرایط محیطی هماهنگ باشد.

۴. هماهنگی و جبهه واحد

- مسجد باید هماهنگی بین نهادهای محلی و تشکلهای مانند:
 - پایگاه بسیج
 - کانون مساجد
 - بخش فرهنگی
 - سایر بخشهای مسجدبرقرار کند.
- این هماهنگی باعث ایجاد جبهه واحد، همافزایی و توانافزایی می شود.

۵. ارتباط مستقیم با مردم

۵/۱. اهمیت ارتباط چهره به چهره

- مسجد باید به همسایه‌ها و محیط پیرامونی توجه کند.
- تشکیل گروه‌هایی که به صورت پلاک به پلاک، کد پستی به کد پستی و حتی نفر به نفر با مردم ارتباط برقرار کنند:
 - پرسش از چرایی حضور یا عدم حضور در مسجد
 - شنیدن انتظارات مردم از مسجد

۵/۲. اثرگذاری ارتباط مستقیم

- این ارتباط باعث ارتقای کمی و کیفی نمازگزاران می‌شود.
- مسجد به بستر تحول فکری، معنوی، رفتاری و اجتماعی محله تبدیل می‌شود.
- مردم با حضور در مسجد، در مقام افاده و خدمت‌رسانی قرار می‌گیرند.

۶. مسجد به عنوان قلب و قرارگاه محله

- مسجد موفق:
 - مدیریت در مسجد و مدیریت از مسجد را همزمان اجرا می‌کند.
 - اعتقاد دارد مسجد قلب تپنده محله و قرارگاه محله است.
 - نقش جریان‌ساز در حل امورات محله و مردم را ایفا می‌کند.
- مسجد باید بستر تحول اجتماعی و مشارکت فعال مردم باشد تا تمامی مسائل محله، به صورت مؤثر و محلی، مدیریت شود.

۱. ضرورت مسجد حرکت آفرین

۱/۱. تهدید دشمن

- به تعبیر حضرت آقا، دشمن اصلی تلاش دارد که نسل نوجوان و جوان ما را از میدان اسلام، دین و انقلاب خارج کند.
- حفظ نسل امروز در صحنه انقلاب، سبب می شود که ولی جامعه در حکمرانی و اداره جامعه دینی تقویت شود.

۱/۲. عملکرد واقعی نسل امروز

- برخلاف باور برخی مسئولین، دهه های هشتادی و نودی دین زدایی نکرده اند:
 - اعتکاف ها هر سال پررنگ تر از سال های گذشته برگزار می شود.
 - راهپیمایی اربعین هر سال پرشورتر از سال قبل برگزار می شود.
 - نسل نوجوان و جوان نسبت به اسرائیل و استکبار بغض و اعتراض دارند و در صحنه مبارزه حضور فعال دارند.

۱/۳. لزوم بازنگری در برنامه‌ریزی

- لازم است تدابیر متولیان مساجد بازنگری شود تا هیئات مذهبی، محافل قرآنی و جلسات بانوان به مساجد بازگردند.
- مسئله مهم: مراکز قرآنی، روضه‌های خانگی، فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی بانوان که خارج از مساجد هستند، باید به مسجد متصل شوند.

۲. ظرفیت و امکانات مساجد

۲/۱. فضا و امکانات

- ایران بیش از ۸۵ هزار مسجد دارد.
- اگر هر مسجد حدود ۱۵۰ متر مربع باشد، بیش از دو میلیون متر مربع فضای آماده در مساجد وجود دارد.
- این فضاها شامل امکانات زیر است:
 - آب و برق
 - سیستم صوتی
 - کفش‌داری و سرویس بهداشتی
 - آشپزخانه و امکانات پذیرایی

۲/۲. چالش‌های فعلی

- اداره مساجد بر اساس سیاست‌های کهنه دهه شصت انجام می‌شود و به‌روز نشده است.
- نهادهای مرتبط و متولی مساجد دچار رودربایستی هستند و به جهاد میدانی برای تحویل مساجد به امامان جماعت فعال ورود نمی‌کنند.

۳. مدیریت جهادی و جوان‌گرایی

۳/۱. نقش مدیریت جهادی

- تزریق مدیریت جهادی و جوان‌گرایی به مساجد، موجب تحرک دوباره مساجد می‌شود.
- مصادیق موفق: مساجدی که باز شده‌اند و با هیئات مذهبی و نماز جماعت همراه شده‌اند، شاهد افزایش حضور نوجوانان و جوانان هستند.

۳/۲. پیامدهای غفلت

- جدایی هیئات مذهبی از مساجد، موجب شد که:
 - هیئت‌ها به مداح‌محوری گرایش پیدا کنند و عقلانیت و شعور کم‌رنگ شود.
 - جریان سکولار در هیئت‌ها پررنگ شود.
 - مراکز قرآنی از عام‌المنفعه بودن خارج شده و بخش خصوصی وارد فعالیت‌ها شده است.

۴. آسیب‌ها و راهکارها

۴،۱. آسیب‌ها

- هیئات و جلسات بانوان از مساجد فاصله گرفته‌اند.
- فعالیت‌های قرآنی، روضه‌های خانگی و جلسات محلی به صورت پراکنده و غیرسیستماتیک انجام می‌شود.
- مسجد بدون پیوند با خانواده‌ها، مدارس و مراکز تربیتی نمی‌تواند جریان‌ساز باشد.

۴،۲. راهکارها

- ایجاد پیوند مستمر مسجد با:
 - خانواده‌ها
 - مدارس محلی
 - مراکز تربیتی و فرهنگی
- توجه به جوانان، نوجوانان و بانوان فعال در عرصه‌های مذهبی و اجتماعی.
- بازگرداندن مراکز قرآنی و هیئات مذهبی به داخل مسجد.

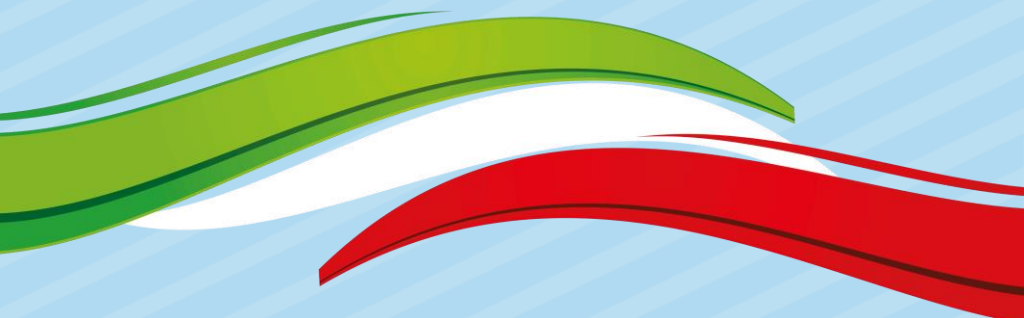
۵. ویژگی‌های مسجد موفق و جریان‌ساز

1. مسجد جریان‌ساز و محله‌محور: قلب تپنده محله است.
2. مدیریت فعال محله: نه فقط در داخل مسجد، بلکه در کل محله نقش‌آفرینی می‌کند.
3. افزایش حضور جوانان و بانوان: جذب نسل‌های مختلف در نماز جماعت، هیئات و محافل قرآنی.
4. ارتباط مستمر با مردم محله: نظارت، خدمت‌رسانی و پاسخ به نیازهای واقعی مردم.
5. کاهش آسیب‌های اجتماعی: نشاط محله و رضایت عمومی افزایش می‌یابد.

۶. جمع‌بندی و پیشنهاد

- بیش از یک پنجم مساجد کشور جریان‌ساز و موفق هستند.
- تجربه‌نگاری و استفاده از این نمونه‌های موفق ضروری است تا:
 - جذب نوجوانان و جوانان به مساجد افزایش یابد
 - مشارکت بانوان در امور اجتماعی و فرهنگی رشد کند
 - مساجد به قرارگاه محله و مرکز تحول محله تبدیل شوند

آنچه رهبر انقلاب در گام دوم انقلاب مطرح می کنند ، این است که نیروهای مومن و حزب اللهی باید در میدان حضور پیدا کنند و به صورت سازماندهی شده ، در قالب گروه های کوچک فعالیت کنند.

راه های ارتباطی با ما

Harekat.net
Madreseh_bayenat

- سایت ما :
- کانال مدرسه گفتمانی بینات در ایتا :

